

Procjenjivanje učenika, nastavnika i škola

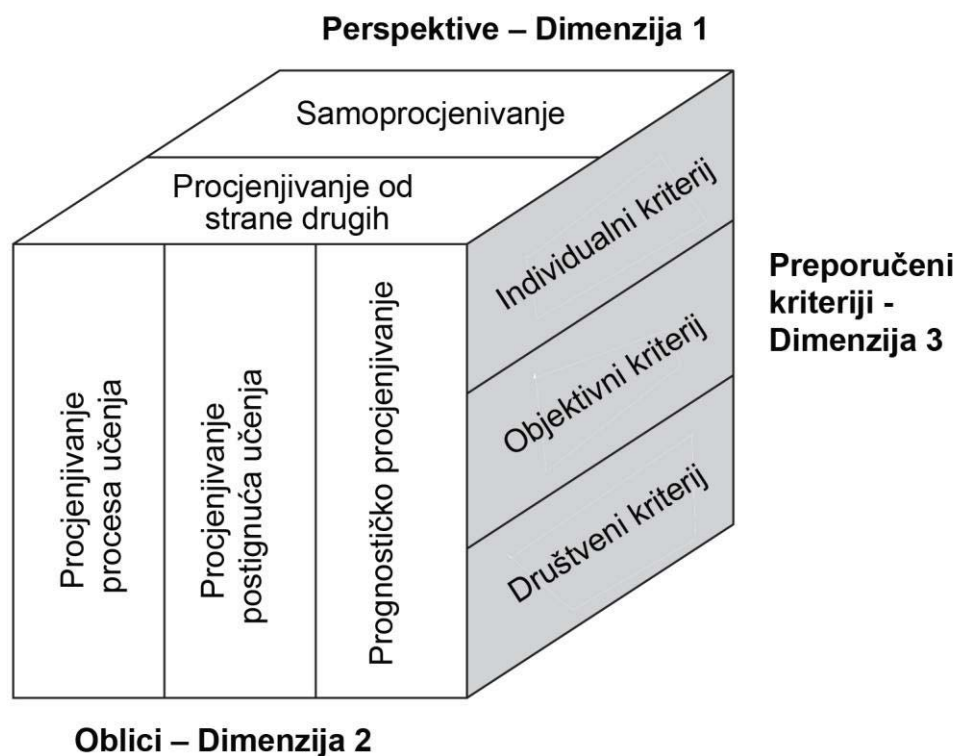
Radni materijal 1: Različite dimenzije procjenjivanja

Različite dimenzije procjenjivanja učenika obuhvataju tri nivoa. Pomoću sljedećeg modela kocke može se objasniti međuzavisnost te tri dimenzije.

Dimenzija 1 – perspektive: učenici mogu procijeniti sami sebe (samoprocjenjivanje) ili ih mogu procjenjivati drugi (procjenjivanje od strane drugih).

Dimenzija 2 – oblici: procjenjivanje može imati tri različita oblika – procjenjivanje procesa učenja, procjenjivanje postignuća učenja i prognostičko procjenjivanje. Svaki oblik ima svoje prednosti i nedostatke.

Dimenzija 3 – referentni kriteriji: nastavnik se pri procjenjivanju može orijentisati prema individualnom kriteriju (učenik), prema objektivnom kriteriju (cilj učenja) ili prema društvenom kriteriju (pozicija učenika u razredu). Kakav će uticaj procjena imati na učenikov budući proces učenja zavisi u velikoj mjeri o referentnom kriteriju.

Prije nego što počnemo razmatrati različite dimenzije moramo se zapitati koje sposobnosti procjenjujemo. U sklopu obrazovanja za demokratiju i ljudska prava odgovor na to pitanje leži u tri sposobnosti o kojima smo već raspravljali: sposobnosti analize, sposobnosti političkog odlučivanja i sposobnosti aktivnog djelovanja.

U tom pogledu možemo postaviti i sljedeća pitanja koja se vrte oko aspekta postavljanja jasnih i objektivnih kriterija vrednovanja i procjenjivanja:

- Testiraju li se u procjenjivanju temeljni elementi (trajno pohranjene informacije, primjerni sadržaji, umjesto pukog poznavanja činjenica, „oruđa misli i djela”, vještine i sposobnosti)?
- Primjenjuju li se nepristrasni kriteriji pri određivanju ocjena za rad učenika?
- Odgovaraju li kriteriji uspjeha u testu onima u nastavnom planu i programu?

- Jesu li unaprijed određeni svi uslovi koji se moraju zadovoljiti da bi se postigla određena ocjena (različiti nivoi postignuća)?
- Omogućava li test i učenicima da razumiju koje su dijelove nastavnog cilja postigli?
- Jesu li osmišljeni različiti tipovi testiranja za učenike s različitim preduslovima za učenje?
- Mogu li učenici pojedinačno rješavati testove gdje to ima smisla (na primjer, mogu li odabrati tačno vrijeme)?